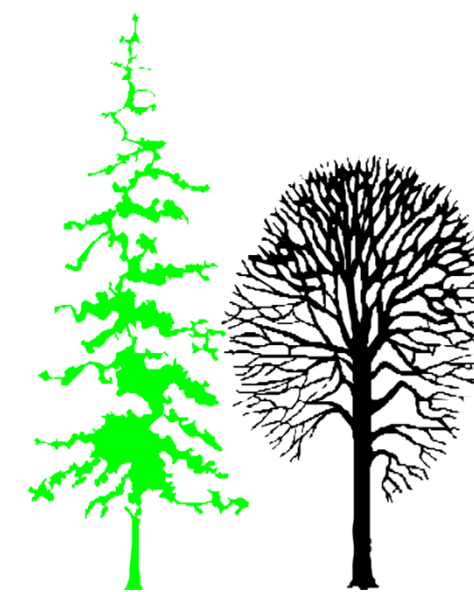

JESEN OVŽIG

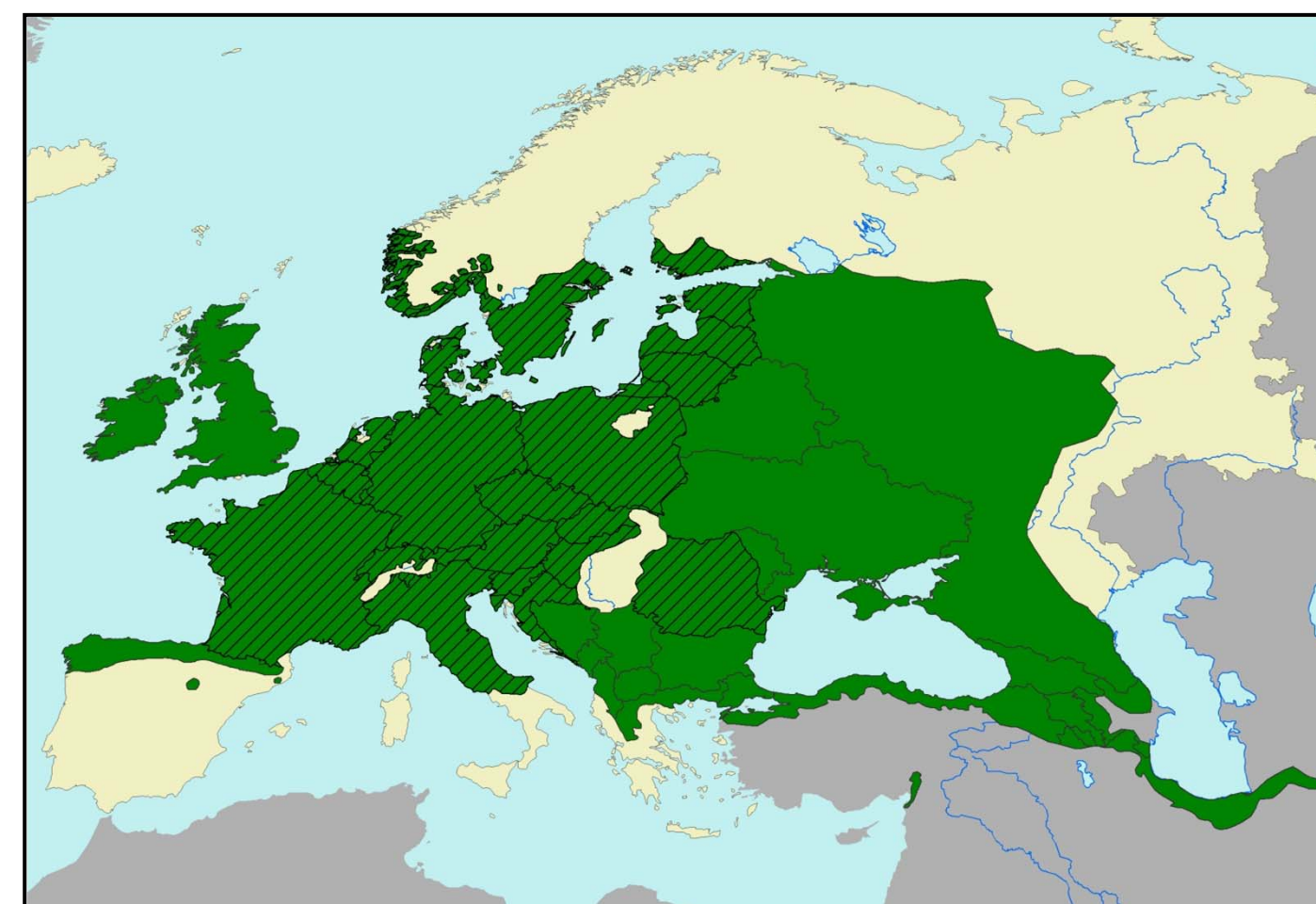
Eden od najpomembnejših problemov varstva gozdov v Evropi

Uvod:

Jesenov ožig je bolezen, ki jo povzroča **gliva *Hymenoscyphus pseudoalbidus*** (anamorf *Chalara fraxinea*). Bolezen se je pojavila v začetku 90. let prejšnjega stoletja na Poljskem in v Litvi. Od tam se je hitro širila in je danes prisotna v večjem delu Evrope. Jeseni 2006 smo prve simptome bolezni odkrili tudi v SV delu Slovenije. V naslednjih dveh letih se je bolezen razširila na območje celotne države.

Gostitelji:

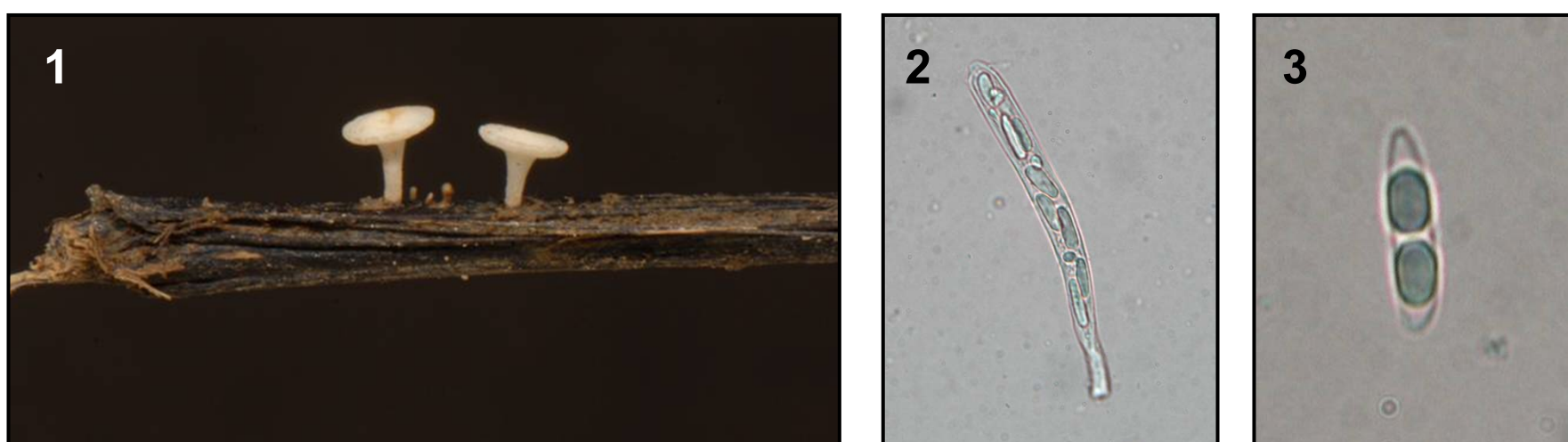
Ogrožena sta predvsem **veliki jesen** (*Fraxinus excelsior*) in **poljski jesen** (*F. angustifolia*), bolezen pa je bila ugotovljena tudi na nekaterih drugih vrstah jesena (*F. nigra*, *F. americana*, *F. pennsylvanica*, *F. mandschurica*). Simptomov bolezni na malem jesenu (*F. ornus*) še nismo odkrili.

Razširjenost velikega jesena (vir: EUFORGEN) in jesenovega ožiga .

Morfologija:

Hymenoscyphus pseudoalbidus Queloz et al. (2010)

Gliva na odpadlih jesenovih listnih pecljih spomladi oblikuje **apotecije** (1). V apotecijah se tvorijo **aski** (2) z **askosporami** (3), ki so pomembne za širjenje glive.

Chalara fraxinea Kowalski (2006)

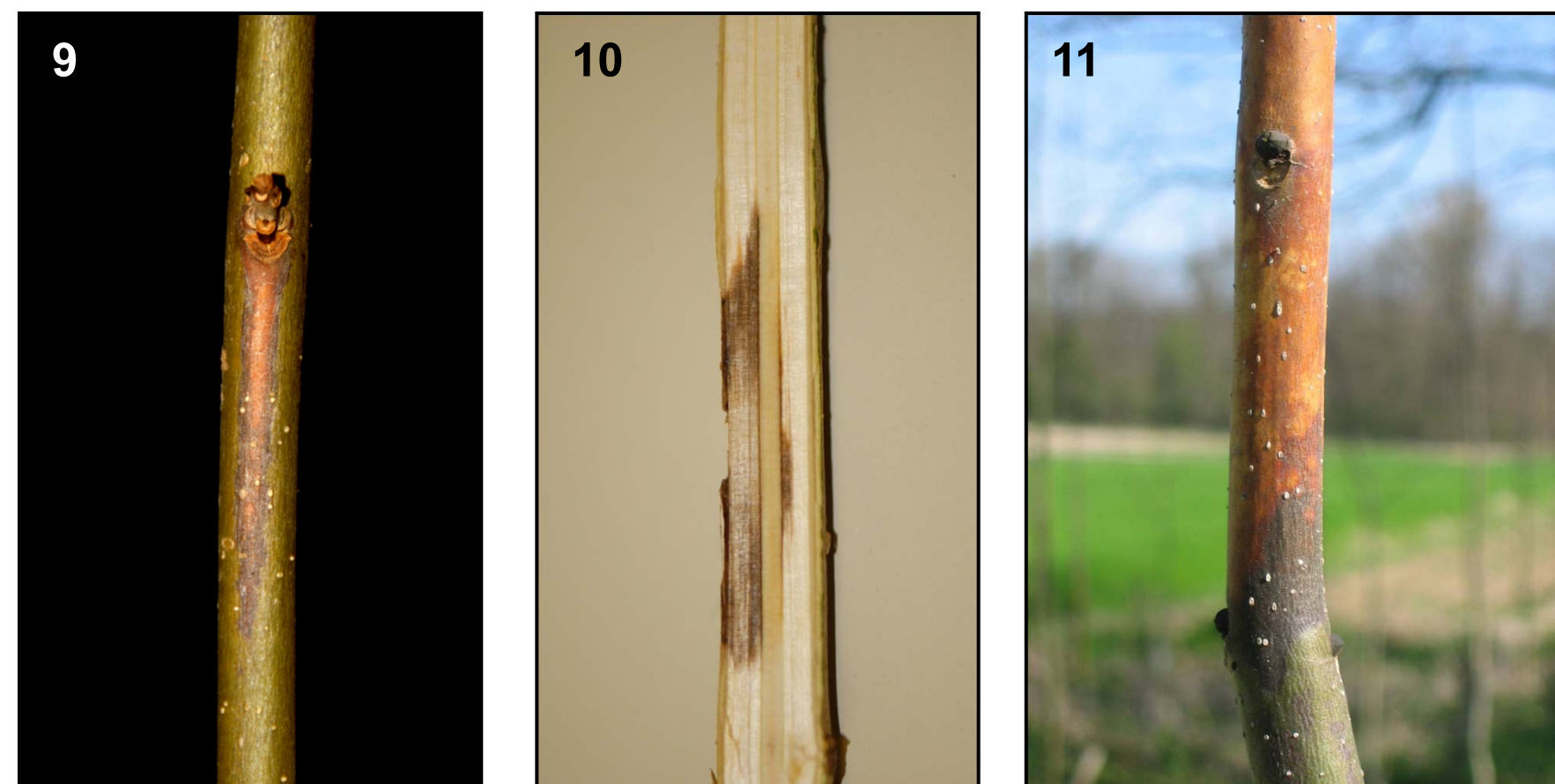

Gliva na **fialidah** (4) oblikuje tudi nespolne trose - **konidije** (5). Njihova vloga še ni povsem raziskana. V naravi se redko oblikujejo, pogosti pa so v **čistih kulturah glive** (6).

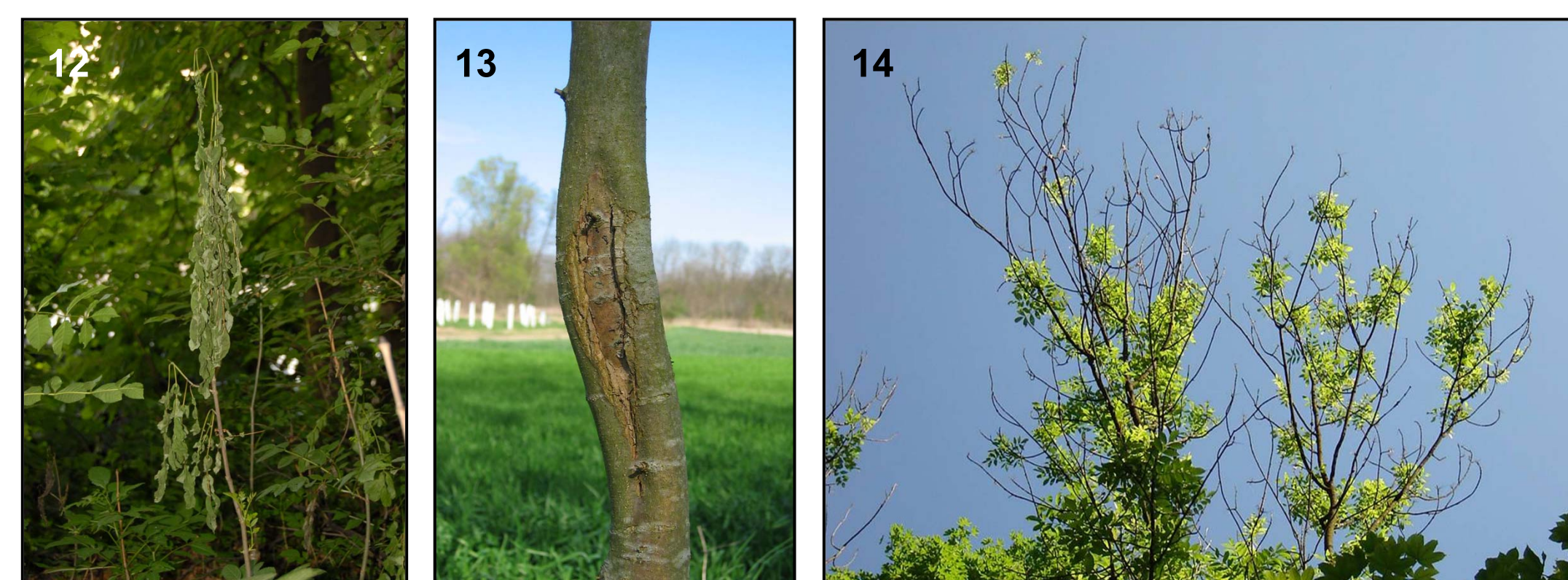
Simptomi bolezni:

Askospore domnevno okužijo jesenove liste oziroma listne peclje, na katerih povzročijo značilne **nekroze** (7). Zaradi tega lahko pride do **prezgodnjega odpadanja listja** (8).

Gliva se iz listnega peclja **razširi v poganjke** (9) in veje, kjer povzroči **nekroze lesa** (10) in **skorje** (11).

Zaradi odmrtja lesa in skorje in s tem uničenja prevodnih sistemov pride do **sušenja listja** (12). V primerih, ko se drevo uspešneje zoperstavi glivi, se na vejah in deblih oblikujejo značilne **rakave rane** (13). Vsi pojavi odmiranja skupaj se kažejo v **odmiranju krošnje** (14), pogosto pa pride tudi do odmrtja celotnega drevesa.

Zaključek:

Prizadeta so drevesa vseh starosti, mortaliteta pa je večja v mlajših razvojnih fazah. Oteženo je naravno pomlajevanje jesenov, onemogočena pa je tudi pridelava zdravih sadik v gozdnih drevesnicah.

Veliki in poljski jesen sta **resno ogrožena**. Kljub vsemu pa upanje za jesene še obstaja. Kaže se v **individualni odpornosti** posameznih osebkov.

V okviru projekta, ki ga financirata MKGP in ARRS, na Gozdarskem inštitutu Slovenije potekajo raziskave, s katerimi poskušamo odkriti načine za zatiranje jesenovega ožiga in ohranitev jesenov v naših gozdovih.